

Spelling

C/K-woorden

Regel: Voor de schrijfwijze van c of k zijn nauwelijks regels te geven. Vanaf 1995 is de voorkeursspelling de enige, officiële spelling. Enkele struikelblokken:

<i>akkoord – accorderen</i>	<i>klassiek – classicisme</i>
<i>krediet – crediteur</i>	<i>kritiek – criticus</i>
<i>lokaal – locatie</i>	<i>praktijk – practicum</i>

Samenstellingen

Een samenstelling is een combinatie van woorden die ook zelfstandig kunnen voorkomen. Je brengt hen samen om er een nieuwe betekenis mee uit te drukken.

Een samenstelling schrijf je in principe aan elkaar. Dat geldt ook voor Engelse leenwoorden die wij veel in het Nederlands gebruiken. Dus: *incassoprocedure, knowhow, onroerendgoedbelasting, kortetermijnplanning, directiesecretaresse, vicevoorzitter, privéles*

Tussen-n

Regel: Schrijf een tussen-n in een samenstelling als het eerste deel een zelfstandig naamwoord is dat alleen een meervoud op - en heeft.

Dus: *krantenartikel (krant – kranten), pannenkoek, hondenhok*.

En: *groentezaak (groente – groenten/groentes), horlogemaker, aspirineleverancier*.

En de combinatie dieren- en plantennaam: *kattenkruid, paardenbloem, schapenzuring*.

Uitzondering 1: Bijvoeglijk naamwoord

Het woord is in zijn geheel een bijvoeglijk naamwoord. En het eerste deel van de samenstelling heeft een versterkende betekenis (je kunt het vervangen door 'heel erg').

Dus: *beretrots, reuzeleuk, boordevol*.

Uitzondering 2: Enig in zijn soort

Het eerste deel is in de gegeven context 'enig in zijn soort'.

Dus: *zonnebank, Koninginnedag, maneschijn*. Maar: *koninginnensoep*.

Uitzondering 3: Versteend en vermeend

Versteend: één van beide delen is niet meer herkenbaar als afzonderlijk woord in de oorspronkelijke betekenis. Vermeend: het lijkt een samenstelling, maar dat is het niet.

Dus: *bolleboos, ruggespraak, klerelijer*. Uitzondering: *dronkenman, dronkenlap, paddenstoel*.

Wanneer een streepje?

- Bij samengestelde aardrijkskundige namen en hun afleidingen**
Dus: *Noord-Holland, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrikaans, Rotterdam-West, Amsterdam-Zuidoost*.
- Bij botsende klinkers in een samenstelling (bijv. a-i, a-e, e-i, e-u, i-e, o-e, o-i, o-u, u-ij-i)**
Dus: *toe-eigenen, zo-even, re-integratie, lila-achtig, warmte-isolatie, milieu-invloed*
- Bij samenstellingen met cijfers, letters, symbolen en afkoringen (die je letter voor letter uitspreekt)**
Dus: *80-jarige, L-vormig, @-teken, tv-kijken, AEX-index, vwo-leerling*.
- Bij gelijkwaardige delen**
Dus: *hotel-restaurant, pianiste-componiste, mevrouw Jansen-Boer*.
En ook in een samenstelling met gelijkwaardige delen: *zwart-witfoto, doe-het-zelfwinkel*
- Bij bepaalde voorvoegsels**
Deze voorvoegsels krijgen altijd een streepje: *adjunct, aspirant, assistent, bijna, chef, collega, ex, interim, kandidaat, leerling, meester, niet, non, oud, sint, stagiair, substituut*. Let op: sommige voorvoegsels krijgen na 2006 geen streepje meer! Zoals: *anti, loco, privé, vice*.

Wanneer een trema?

- Bij botsende klinkers in niet-samenstellingen, afleidingen en getallen**
Dus: *verifiëren, beëindigen, tweeëntwintig*.
- Bij het meervoud van de woorden die op 'ie' eindigen**
Valt de klemtoon op de laatste lettergreep: Dan: -ën. Dus: *kopieën*
Valt de klemtoon niet op de laatste lettergreep? Dan: -n. Dus: *financiën*.

Werkwoorden vervoegen – bepaal eerst met welke vorm je te maken hebt

Regel: als het werkwoord van tijd kan veranderen, dan hebben we te maken met een persoonsvorm!

A. Persoonsvorm in tegenwoordige tijd

Ik vind, jij vindt, hij vindt

Regel: stam + t

Jij loopt

Hij/zij/het loopt

Let op: *Vind je? Vindt je vader?*

Ezelsbruggetje: vul 'lopen' in en je hoort of er achter de stam een t komt.

B. Persoonsvorm in verleden tijd

Ik werkte, hij verfdde

Regel:

1. Pak hele werkwoord – en.

2. Zit de laatste letter in 'T exKoFSCHiP?

ja > **stam + te(n)**

nee > **stam + de(n)**

C. Voltooid deelwoord

Ik heb gewerkt, ik heb geverfd

Regel:

1. Pak hele werkwoord – en.

2. Zit de laatste letter in 'T exKoFSCHiP?

ja > + t: *ik heb gemaakt*

nee > + d: *ik ben verhuisd*

D. Voltooid deelwoord als bijvoeglijk naamwoord

Het geverfde huis, de verbrande rolluiken

Regel: voltooid deelwoord + e

Let op: - altijd zo kort mogelijk (*de uitvergroete foto*)

- de uitspraak moet kloppen (*de verrotte appel*)

Ezelsbruggetje: maak er een bijvoeglijk naamwoord van. Je hoort een t of d.

Dus: *Het huis is geverfd* wordt *het geverfde huis*

Engelse werkwoorden

Engelse werkwoorden vervoeg je op dezelfde manier als Nederlandse werkwoorden. Je kijkt alleen niet naar de laatste letter, maar je luistert of de laatste klank van de stam in 'T KoFSCHiP zit. Dus:

sms'en

ik sms

hij sms't

hij sms'te

hij heeft ge-sms't

e-mailen

ik e-mail

hij e-mailt

hij e-mailde

hij heeft ge-e-maild

deleten

ik delete

hij deletet

hij deletete

hij heeft gedeletet

faxen

ik fax

hij faxt

hij faxte

hij heeft gefaxt

updaten

ik update

hij updatet

hij updatete

hij heeft geüpdatet

Voorzetsels en werkwoorden

Een voorzetsel schrijf je aan het werkwoord vast, als het in het 'hele' werkwoord ook vastzit.

Dus: *opletten* en *opgelet*, *voorkomen* en *voorgekomen*.

Staat *er*, *daar*, *hier* of *waar* voor een voorzetsel? En zit het voorzetsel niet aan een werkwoord vast?

Dan schrijf je het voorzetsel vast aan *er*, *daar*, *hier* of *waar*. Dus: *ik ga ervan uit (uitgaan van)*.

Dat of wat?

Regel: **Dat** verwijst naar een onzijdig zelfstandig naamwoord. Dus: *het huis dat, het meisje dat*.

Wat verwijst naar een zinsdeel, naar iets onbepaalds of naar een overtreffende trap:

Zinsdeel: *Het regent vandaag, wat ik jammer vind.*

Iets onbepaalds: *Ik weet iets, wat ik je niet mag vertellen.*

Overtreffende trap: *Dat is het laatste, wat ik zeg.*

En: *Dat is het enige wat ik vandaag heb gedaan.*

Hen of hun?

Regel: Gebruik **hen** na een voorzetsel (*De winkelier gaf het wisselgeld aan hen*) of als het lijdend voorwerp is (*Ik heb hen niet gehoord*)

Gebruik **hun** als het een bezittelijk voornaamwoord (*hun huis*)

of als het meewerkend voorwerp is (*De winkelier gaf hun het geld*)

Let op: **hun** als onderwerp is fout. Dus: *zij gaan boodschappen doen* (En **niet**: *hun gaan...*)!

Als of dan?

Regel: Gebruik **dan** als er een vergrotende (of verkleinende) trap in de zin staat of 'anders'.

Dus: *Hij is groter dan ik. Het huis is kleiner / anders dan ik had gedacht.*

Gebruik **als** als bij vergelijking een gelijkheid geconstateerd wordt. Het woord **als** volgt vaak op woorden als *zoveel*, *even*, *zo* en *zozeer*. Dus: *Ik ben net zo groot als hij.*